

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК
«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»
(частина 2)

(заочна форма навчання)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»
(частина 2)**

для студентів 3 курсу заочної форми навчання
(першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»
освітньо-професійної програми «Право»)

*Затверджено на засіданні кафедри цивільного права № 1
___ вересня 2021 р., протокол № ___*

**Харків
2021**

Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів 3 курсу навчання з обов'язкової навчальної дисципліни «Цивільне право України» (частина 2) для студентів 3 курсу заочної форми навчання (першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньо-професійної програми «Право») / уклад. : В. І. Борисова, Н. В. Коробцова, А. Г. Донець та ін. – Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 2021. – 47 с.

Укладачі: В. І. Борисова;
І. Й. Пучковська;
В. М. Балюк;
Л. М. Баранова;
О. О. Біляєв;
Л. М. Долгополова;
А. Г. Донець;
Т. В. Дуденко;
Р. М. Замуравкіна;
А. М. Іванов;
А. М. Ісаєв;
С. В. Казанцев;
Б. П. Карнаух;
К. В. Кацюба;
Н. В. Коробцова;
С. В. Кривобок;
І. М. Маліновська;
О. П. Печений;
О. М. Соловійов;
І. В. Спасибо-Фатєєва;
О. А. Сурженко;
Р. І. Таш'ян;
Г. О. Уразова;
М. В. Ус;
Н. Ю. Філатова-Білоус;
Ю. Є. Ходико;
В. П. Янишен;
Н. С. Яркіна

ЗМІСТ

Вступ	4
Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, самостійної роботи.....	5
Витяг з програми навчальної дисципліни «Цивільне право України».....	5
Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	13
Теми 5 семестру. Zobов'язальне право і zobов'язання. Zobов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність, у користування та у зв'язку з виконанням робіт.....	13
Теми 6 семестру. Zobов'язання, що пов'язані з наданням послуг. Зоов'язання щодо розпорядження правами інтелектуальної власності. Zobov'язання, що виникають із спільної діяльності. Недоговірні zobov'язання.....	22
Словник основних термінів.....	32
Поточний контроль знань студентів.....	41
Критерії оцінювання знань та умінь студентів.....	42
Програмні запитання з навчальної дисципліни «Цивільне право України» (частина 2).....	43

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Цивільне право України» (частина 2) є обов'язковою, а її викладання передбачає висвітлення питань, що стосуються зобов'язального права – однієї з найбільших підгалузей цивільного права (норми Книги п'ятої Цивільного кодексу України).

У межах даного курсу вивчаються поняття зобов'язання як одного із різновидів цивільних правовідносин, його структурні елементи (суб'єкти, об'єкти і зміст), підстави виникнення і припинення зобов'язання, способи забезпечення виконання зобов'язання, правові наслідки порушення зобов'язання й цивільно-правова відповідальність за порушення умов зобов'язання. Специфіка загальних положень зобов'язального права полягає в тому, що вони поширюються однаково як на договірні, так і недоговірні зобов'язання. Відомі майновому обороту України зобов'язання можна поділити на групи, а саме по: передачі майна у власність; передачі майна у користування; виконанню робіт; наданню послуг; перевезенню; кредитах і розрахунках; спільній діяльності; відшкодуванню шкоди, а також ті, які опосередковують використання об'єктів інтелектуальної власності, і ті, що виникають із односторонніх правомірних дій.

Ознайомлення студентів заочної форми навчання із вказаними вище питаннями має здійснюватися з метою засвоєння понятійного правового інструментарію, окремих правових інститутів другої частини цивільного права, вивчення спеціальних нормативних актів і набуття навичок тлумачення і практичного використання теоретичних знань у правозастосуванні. Усе це вимагає звернення до таких форм навчальної роботи, як лекції, практичні заняття, колоквіуми, ділові ігри, консультації; індивідуальні навчально-дослідні завдання; самостійна робота студентів.

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу і сприяє поглибленню й розширенню знань студентів. Формами самостійної роботи є: доопрацювання матеріалів лекції, опрацювання додаткової літератури, нормативно-правових актів, судової практики до тем, що виносяться на практичні заняття, а також і з тих питань, які підлягають самостійному опрацюванню.

Оцінювання знань студентів заочної форми навчання здійснюється на основі складання заліку, захисту курсових робіт (КР) і підсумкового контролю знань (ПКЗ). Підсумковою формою контролю знань студентів є іспит, який має на меті перевірку рівня засвоєння теоретичних знань, вміння їх застосування при вирішенні конкретних практичних завдань.

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
I СЕМЕСТР					
1	Зобов'язальне право і зобов'язання. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність, у користування та у зв'язку з виконанням робіт.	90	6	4	80
II СЕМЕСТР					
2	Зобов'язання, що пов'язані з наданням послуг. Зобов'язання щодо розпоряджання правами інтелектуальної власності. Зобов'язання, що виникають із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання.	105	6	6	93
Разом за рік		195	12	10	173

ВИТЯГ З ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

VII. ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

30. Зобов'язальне право і зобов'язання

Поняття, загальна характеристика й функції зобов'язального права. Співвідношення зобов'язального й речового права. Система зобов'язального права. Поняття зобов'язання, його зміст і підстави виникнення. Суб'єкти у зобов'язанні. Заміна сторін у зобов'язанні. Третя особа у зобов'язанні. Види зобов'язань. Договірні й позадоговірні зобов'язання. Грошові зобов'язання.

31. Виконання зобов'язання

Поняття й загальні умови виконання зобов'язання. Суб'єкти виконання зобов'язання. Предмет виконання зобов'язання. Спосіб, строк (термін) і місце виконання зобов'язання. Підтвердження виконання зобов'язання.

32. Забезпечення виконання зобов'язання

Загальна характеристика видів забезпечення виконання зобов'язання. Неустойка. Завдаток. Поручка. Гарантія. Застава. Притримання. Довірча власність.

33. Припинення зобов'язань

Поняття й загальна характеристика припинення зобов'язань. Підстави

припинення зобов'язань. Виконання зобов'язання. Передання боржником кредиторів відступного. Зарахування зустрічних однорідних вимог. Припинення зобов'язань за домовленістю сторін. Новація і сфера її застосування. Припинення зобов'язань шляхом прощення боргу. Неможливість виконання зобов'язання як підстава для його припинення. Поєднання боржника і кредитора в одній особі як підстава припинення зобов'язання. Смерть фізичної особи або ліквідація юридичної особи – підстава припинення зобов'язання.

34. Правові наслідки порушення зобов'язання.

Відповідальність за порушення зобов'язання

Поняття і правові наслідки порушення зобов'язання. Одностороння відмова від зобов'язання. Розірвання договору. Поняття й умови відповідальності за порушення зобов'язання. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення грошового зобов'язання.

VIII. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДОГОВІР

35. Цивільно-правовий договір

Поняття, загальна характеристика й значення цивільно-правового договору. Свобода договору та її межі.

Види договорів. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Змішаний договір.

Зміст договору. Типові умови договору. Тлумачення умов договору.

Форма договору. Порядок і стадії укладення договору. Оферта. Акцепт. Переддоговірні спори. Укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах.

Зміна й розірвання договору.

IX. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕДАЧЕЮ МАЙНА У ВЛАСНІСТЬ

36. Договір купівлі-продажу

Загальні положення про договір купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін за договором. Правові наслідки порушення умов договору.

Види договорів купівлі-продажу. Договір роздрібної купівлі-продажу та його види: продаж товарів за зразками; продаж товарів із використанням автоматів; договір з умовою про доставку товару покупцеві; договір найму-продажу. Договір купівлі-продажу підприємства. Договір поставки. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Договір міни.

37. Договір дарування

Поняття, предмет, форма договору дарування та його види. Права й

обов'язки сторін за договором. Договір дарування з умовою передання дарунку в майбутньому. Договір дарування з покладенням на обдарованого обов'язку на користь третьої особи. Розірвання договору на вимогу дарувальника.

Поняття, предмет і форма договору про пожертву. Сторони за договором про пожертву. Права жертвувача.

38. Договір ренти

Поняття, предмет, форма договору ренти. Сторони в договорі ренти, їх права й обов'язки. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти. Види ренти.

39. Договір довічного утримання (догляду)

Поняття, предмет, форма договору довічного утримання (догляду). Сторони в договорі, їх права й обов'язки. Забезпечення виконання договору. Припинення договору. Правові наслідки розірвання договору. Перехід прав й обов'язків за договором.

X. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕДАЧЕЮ МАЙНА У КОРИСТУВАННЯ

40. Договір найму (оренди)

Поняття, предмет і строк договору найму. Сторони в договорі найму, їх права й обов'язки. Права третіх осіб на річ, яка передана в найм. Правові наслідки зміни власника речі, переданої у найм. Піднайм. Припинення договору найму.

Окремі види договору найму (оренди). Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Договір лізингу та його види.

41. Договір найму (оренди) житла

Поняття договору найму (оренди) житла та його види. Предмет і форма договору комерційного найму (оренди) житла. Сторони в договорі, їх права й обов'язки. Строк договору. Договір піднайму житла. Заміна наймача в договорі. Підстави і правові наслідки розірвання договору. Оренда житла з викупом.

42. Договір позички

Поняття, предмет, форма і строк договору позички. Зміст договору позички. Розірвання договору. Припинення договору.

XI. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКОНАННЯМ РОБІТ

43. Договір підряду

Поняття й види договору підряду. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Строки в договорі. Порядок оплати роботи. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмету договору або

неможливості закінчення роботи. Якість та гарантії якості роботи.

Види договору підряду. Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Договір підряду на проведення проектних і пошукових робіт.

44. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських і технологічних робіт

Поняття й предмет договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт. Сторони договору, їх права й обов'язки. Ризики й відповідальність сторін за договором.

ХІІ. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З НАДАННЯМ ПОСЛУГ

45. Договір про надання послуг

Поняття «послуга» і договорів про надання послуг. Види договорів про надання послуг. Умови договорів про надання послуг. Сторони договору, їх права й обов'язки. Зміст договору про надання послуг та його виконання.

46. Договір перевезення

Загальні положення про перевезення. Транспортне законодавство України. Система транспортних договорів.

Договір перевезення вантажу. Порядок укладення і форма договору. Сторони в договорі, їх права й обов'язки. Правове положення одержувача. Довгостроковий договір. Договір чартеру (фрахтування). Особливості перевезення вантажу різними видами транспорту. Договір повітряного перевезення вантажу. Договір перевезення вантажу внутрішніми річковими шляхами. Договір перевезення вантажу автомобільним транспортом. Договір залізничного перевезення вантажів. Договір морського перевезення вантажу. Відповідальність сторін за порушення умов договору. Підстави і межі відповідальності перевізника. Претензії і позови у транспортних зобов'язаннях.

Договір перевезення пасажирів й багажу. Права й обов'язки сторін за договором. Відповідальність перевізника за затримку відправлення пасажирів й порушення строку доставлення пасажирів до пункту призначення.

47. Договір транспортного експедирування

Поняття і загальна характеристика договору транспортно експедирування. Елементи договору транспортно експедирування. Права й обов'язки сторін. Припинення договору. Відповідальність сторін.

48. Договір зберігання

Поняття, предмет і форма договору зберігання. Сторони за договором, їх права й обов'язки. Зберігання речей, визначених родовими ознаками. Відповідальність зберігача за договором зберігання.

Договір складського зберігання. Складські документи.

Спеціальні види зберігання. Особливості зберігання в ломбардах,

банківських сейфах, камерах схову організацій транспорту, гардеробі організацій та у готелях. Договір зберігання автотранспортного засобу. Зберігання речей пасажира під час його перевезення. Зберігання речей, що є предметом спору.

Договір охорони.

49. Договір доручення

Поняття «договір доручення». Сторони договору доручення, їх права та обов'язки. Строк договору. Припинення договору та його наслідки.

50. Договір комісії

Поняття та умови договору комісії. Сторони за договором, їх права й обов'язки. Виконання договору. Субкомісія. Відступ від вказівок комітента. Відмова від договору комісії. Наслідки смерті фізичної особи або припинення юридичної особи-комісіонера.

51. Договір управління майном

Поняття, предмет і форма договору управління майном. Істотні умови договору. Строк договору. Сторони в договорі, їх права й обов'язки. Відповідальність управителя. Припинення договору.

ХІІІ. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З НАДАННЯМ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

52. Страхові зобов'язання

Поняття і значення страхування. Законодавство України про страхування. Правила страхування. Об'єкти та види страхування. Співстрахування. Перестрахування. Суб'єкти страхових відносин.

Поняття, предмет і форма договору страхування. Сторони у договорі страхування, їх права й обов'язки. Укладення договору страхування на користь третьої особи. Істотні умови договору. Момент набрання чинності договором страхування. Умови й порядок здійснення страхової виплати. Відмова від здійснення страхової виплати. Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування.

Договір страхування майна. Договір страхування цивільної відповідальності. Поняття і види зобов'язань з особистого страхування. Страхування життя. Страхування від нещасних випадків і захворювань. Медичне страхування. Обов'язкове страхування.

53. Договір позики

Поняття, предмет і форма договору позики. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Виконання договору позики. Оспорювання договору позики. Забезпечення виконання зобов'язання позичальником. Новація боргу у позикове зобов'язання.

54. Кредитний договір

Поняття, сторони і форма кредитного договору. Права й обов'язки сторін за договором. Комерційний кредит.

55. Договір банківського вкладу (депозиту)

Поняття, сторони і форма договору банківського вкладу. Види банківських вкладів. Договір банківського вкладу на користь третьої особи. Виконання і припинення договору банківського вкладу.

56. Договір банківського рахунку

Поняття і предмет договору банківського рахунку. Сторони за договором, їх права й обов'язки. Укладення договору. Відповідальність банку за неналежне виконання операцій за рахунком клієнта. Обмеження права розпорядження рахунком. Розірвання договору банківського рахунку. Банківська таємниця.

57. Договір факторингу

Поняття і предмет договору факторингу. Сторони в договорі факторингу, їх права й обов'язки. Правове положення боржника, право грошової вимоги до якого відступається за договором. Недійсність заборони відступлення права грошової вимоги.

58. Порядок і форми безготівкових розрахунків

Розрахункові зобов'язання. Поняття і форми розрахунків. Правове регулювання готівкових і безготівкових розрахунків. Готівкові розрахунки як форма виконання грошових зобов'язань. Поняття, зміст й основні форми безготівкових розрахунків. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки за акредитивом. Поняття й види акредитивів. Розрахунки за інкасовими дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.

XIV. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЩОДО РОЗПОРЯДЖАННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

59. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Оформлення ліцензії. Види ліцензій та права ліцензіата за ними. Виключна ліцензія. Одиначна ліцензія. Невиключна ліцензія. Субліцензія.

Поняття, предмет і строк ліцензійного договору. Сторони договору, їх права й обов'язки. Типовий ліцензійний договір. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передавання виключних майнових прав інтелектуальної власності.

60. Договір комерційної концесії.

Поняття, предмет і форма договору комерційної концесії. Особливі умови договору комерційної концесії. Сторони договору, їх права й обов'язки. Договір комерційної субконцесії. Зміна і припинення договору.

XV. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ІЗ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

61. Договір про спільну діяльність

Загальна характеристика й підстави виникнення зобов'язань, що виникають із спільної діяльності, та їх види.

Поняття «договір про спільну діяльність» та його види. Форми й умови договору про спільну діяльність.

62. Договір простого товариства

Поняття «договір простого товариства». Вклади і спільне майно учасників простого товариства. Права й обов'язки сторін за договором простого товариства. Припинення договору простого товариства.

63. Засновницький договір

Поняття «засновницький договір». Загальна характеристика. Права й обов'язки учасників засновницького договору. Зміни і припинення.

XVI. НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

64. Публічна обіцянка винагороди

Зобов'язання з публічної обіцянки винагороди та їх види. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Зміна умов і відмова від проведення конкурсу.

65. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення

Поняття і призначення зобов'язань, що виникають при вчиненні дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Умови відшкодування витрат, понесених особою при веденні чужих справ без доручення.

66. Рятування здоров'я і життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи

Поняття і призначення зобов'язань, що виникають унаслідок рятування здоров'я і життя фізичної особи. Суб'єкти зобов'язань, що виникають унаслідок рятування здоров'я і життя фізичної особи, й умови виникнення цих зобов'язань. Відшкодування шкоди, завданої рятувальнику.

Поняття і призначення зобов'язань, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи. Суб'єкти зобов'язань, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи, й умови виникнення цих зобов'язань. Умови відшкодування шкоди, завданої рятувальнику.

67. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Поняття «зобов'язання по усуненню загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи». Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози

життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

68. Відшкодування шкоди

Зобов'язання, що виникають унаслідок завдання шкоди. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду.

Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист. Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їх працівником чи іншою особою. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування або їх посадовою або службовою особою.

Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину.

Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою. Урахування вини потерпілого і матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди.

Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

Відшкодування ядерної шкоди.

Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність.

Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Порядок відшкодування шкоди.

Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

69. Зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави

Поняття «зобов'язання, що виникають з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави» (безпідставне набуття майна). Суб'єкти зобов'язань із набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. Повернення в натурі безпідставно набутого майна. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання. Безпідставне набуте майно, що не підлягає поверненню.

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Теми 5 семестру:

Зобов'язальне право і зобов'язання. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність, у користування та у зв'язку з виконанням робіт.

Питання для обговорення

1. Поняття й система зобов'язального права. Поняття, види й елементи зобов'язання.
2. Підстави виникнення та припинення зобов'язань.
3. Забезпечення виконання зобов'язань: поняття, види.
4. Види зобов'язань з передачі майна у власність.
5. Зобов'язання з передачі майна в користування: поняття та види.
6. Зобов'язання з виконання робіт: поняття та види.

Завдання

1. Після отримання диплома магістра політехнічного університету Потапов вирішив влаштуватися працювати програмістом у ТОВ «Смарт Текнолоджі» (далі – ТОВ). Після проведення співбесіди ТОВ Потапов був прийнятий на роботу, і з ним був підписаний договір про утримання від недобросовісної конкуренції. За умовами цього договору Потапов зобов'язувався не розголошувати комерційну таємницю ТОВ третім особам, не здійснювати розробку програмного забезпечення на підставі трудового або цивільно-правового договору на замовлення третіх осіб, а також не здійснювати підприємницької діяльності у сфері розробки програмного забезпечення. Ці обмеження покладалися на Потапова на весь період його роботи в ТОВ, а також на 10-річний період після його звільнення з роботи. За умовами договору передбачалося, що в разі невиконання Потаповим цих обов'язків він буде зобов'язаний сплатити на користь ТОВ штраф у розмірі 500 000 грн.

Через рік роботи в ТОВ, набувши необхідного досвіду і знань, Потапов вирішив звільнитися з цієї роботи. Одразу ж після звільнення він почав працювати на ПАТ «Технолоджік Хаб» (далі – ПАТ), яке було головним конкурентом ТОВ на ринку.

У зв'язку з цим ТОВ звернулося до Потапова з позовом про стягнення штрафу, встановленого договором. Потапов проти позову заперечував, указуючи на те, що договір порушує його конституційне право на свободу підприємницької діяльності і на вільний вибір праці.

Як слід вирішити справу?

Що таке зобов'язання з негативним змістом?

Чи змінилося б рішення суду, якби договір встановлював не відповідальність Потапова за неналежне виконання зобов'язання, а, навпаки, оплату за належне виконання зобов'язання?

2. Орлов звернувся до суду з позовом до Горобця про стягнення заборгованості за договором позики, укладеним між сторонами 27 лютого на суму 90 000 доларів США, що підтверджувалося розпискою про одержання коштів. Строк виконання зобов'язання у розписці не вказаний. Орлов 25 квітня надіслав Горобцю письмову вимогу щодо повернення боргу, проте боржник у добровільному порядку повернути його відмовився. Рішенням суду першої інстанції з Горобця стягнуто еквівалент 90 000 доларів США з переведенням іноземної валюти в українську за курсом, встановленим Національним банком України на день ухвалення рішення. Горобець не погодився з таким рішенням суду і подав апеляційну скаргу, оскільки вважав, що суд повинен був стягнути грошову суму, еквівалентну 90 000 доларів США, за курсом, встановленим Національним банком України на день платежу. Орлова також не задовольнило рішення суду, і він подав зустрічний позов, оскільки вважав, що суд мав ухвалити рішення про стягнення боргу в іноземній валюті, тобто 90 000 доларів США.

На яке питання розраховане завдання?

У якій валюті може бути виконане грошове зобов'язання?

Яке рішення має прийняти апеляційний суд?

3. Буре і Дацюк придбали в магазині водонагрівачі вітчизняного виробництва однієї й тієї ж моделі. Через 19 місяців після покупки в квартирі Буре відбулася пожежа, вигоріла підлога в одній із кімнат, були зіпсовані меблі і домашні речі. Як було встановлено, причиною пожежі став несправний водонагрівач, що мав виробничі дефекти, а саме погану ізоляцію нагрівальних елементів. Буре вирішив звернутися з позовом про відшкодування спричиненої йому шкоди, але виявилось, що магазин, де був придбаний водонагрівач, ліквідований.

Дізнавшись про випадок з водонагрівачем Буре, Дацюк вирішив повернути свій водонагрівач виробнику.

На які питання теми розраховане завдання?

Як має бути вирішена справа?

Чи підлягає завдана Буре шкода відшкодуванню?

Чи може Дацюк повернути товар, якщо виявить виробничий дефект у своєму водонагрівачеві?

Чи зміниться рішення, якщо буде з'ясовано, що виробник встановив для водонагрівачів гарантійний строк у 12 місяців?

4. У березні 2010 року Кравчук Л.І. уклав з Турчаком І.І. безстроковий договір ренти, за умовами якого передав у власність Турчака І.І. нежитлове приміщення, для здійснення останнім підприємницької діяльності – магазин, платник ренти зобов'язався виплачувати щомісячно дочці Кравчука Л.І. – Кравчук О.Л. грошові суми 5000 грн.. Оскільки Кравчук Л.І. у цей час перебував на стаціонарному лікуванні в лікарні, договір ренти посвідчив головний лікар цієї лікарні в присутності двох свідків.

В договорі сторони домовилися, що платник ренти не несе відповідальності при випадковому знищенні або випадковому пошкодженні майна, взамін цього платник ренти не може відмовитись від договору ренти, а у разі відмови, має сплатити ренту за три роки та майно повернути дочці одержувача ренти – Кравчук О.Л. у власність.

До 2015 року – смерті платника ренти, сторони виконували умови договору. Після смерті платника ренти, його спадкоємці просили переглянути умови договору в сторону зменшення грошової суми ренти на половину та протягом шести місяців ренту не сплачували. Одержувач ренти на їх пропозицію не погодився та просив розірвати договір ренти. Тоді спадкоємці звернулися до суду з позовом про відмову від договору ренти, майно залишити за ними на праві власності, мотивуючи тим, що платник ренти за весь час – з 2010 року сплатив одержувачу ренти грошову суму більшу ніж ціна одержаного за договором ренти нежитлового приміщення.

Одержувач ренти звернувся до суду із зустрічним позовом про виплату спадкоємцями платника ренти річної суми ренти та сплати вартості переданого майна.

Спадкоємці платника ренти звернулися до суду з уточненим позовом до одержувача ренти про визнання договору ренти таким, що не був укладений в березні 2010 року, оскільки не був посвідчений нотаріусом та не була здійснена його державна реєстрація, а головний лікар не вправі був посвідчувати цей договір, крім того це нежитлове приміщення є самочинною забудовою і на праві власності за одержувачем ренти не було зареєстровано у державному реєстрі. Просили стягнути з одержувача усі сплачені грошові суми з березня 2010 року та сплатити витрати, пов'язані з ремонтом та обладнанням його під магазин.

Отримавши цей позов, одержувач ренти помер, а його дочка – Кравчук О.Л. не прийнявши спадщину, виїхала до Ізраїлю на постійне місце перебування, отримала там громадянство.

Як вирішити спір?

Чи в праві був головний лікар посвідчувати такий договір, чи був укладений договір ренти?

Чи змінився за договором одержувач ренти, коли ренту одержувала дочка сторони в договорі - Кравчук О.Л.?

Чи відповідають закону умови договору ренти щодо ризику випадкового знищення або пошкодження майна та прав платника безстрокової ренти на відмову від договору ренти та щодо оплати ренти в разі відмови від договору ренти на три роки?

Дайте обґрунтовані законом відповіді на інше питання щодо позовних вимог сторін договору.

5. У 2005 р. Кравчук, якій було 25 років, уклала зі своїм дідом Кравченком, якому було 80 років, договір довічного утримання, за умовами якого вона передала у власність діду нежиле приміщення площею 1500 кв. м., де знаходилися ткацькі станки для пошиву одягу та інші речі, необхідні для цієї діяльності, а також житловий будинок, квартиру, а дід зобов'язався доглядати за дітьми онуки, за її хворим чоловіком – інвалідом I групи.

У 2015 р. Кравчук, яка займалася підприємницькою діяльністю, у суді порушена справа про банкрутство. Кредитори, яким вона заборговувала більш як 10 млн грн, просили суд звернути стягнення на майно, яке було передане за договором довічного утримання, посилаючись на те, що цей договір є фіктивним.

Судом ухвалене рішення, за яким кредиторам у зверненні стягнення на зазначене майно було відмовлено. Суд мотивував рішення тим, що майно є власністю Кравченка, а доказів про те, що договір є фіктивним, не надано.

У 2019 р. сторони договору довічного утримання домовилися про заміну набувача на зазначене майно, за яким набувачем стала доросла донька відчужувача Кравчук М. І.

У цей же день помер Кравченко. Нотаріус, який вчиняв нотаріальне посвідчення договору про заміну набувача за договором довічного утримання, не встиг внести запис до державного реєстру права власності на Кравчук М. І., оскільки до офісу нотаріуса було припинено постачання електроструму і комп'ютер не працював. Після смерті Кравченка, у наступні дні нотаріус відмовився здійснювати вчинення запису до державного реєстру прав власності на Кравчук М. І., мотивуючи тим, що договір довічного утримання припинився, а Кравчук М. І. не стала власником зазначеного майна.

На яке коло питань розраховане це завдання?

Між ким може укладатися договір довічного утримання?

З якого моменту в набувача виникає право власності на майно,

передане за договором довічного утримання?

Чи правомірною була відмова в державній реєстрації нотаріусом?

Які правові наслідки припинення договору довічного утримання?

6. Крамаренко подарував на день народження своїй дочці від першого шлюбу п'ять тисяч гривень. Дізнавшись про це, дружина Крамаренко заявила, що для вчинення такого правочину останній мав отримати від неї згоду в письмовій формі з нотаріальним посвідченням. Крамаренко заперечував, посилаючись на те, що, по-перше, на відносини між батьками і дітьми, які мають ознаки безвідплатності, закон взагалі не поширюється, а по-друге, письмова згода з нотаріальним посвідченням від подружжя потрібна тільки для вчинення правочинів, які укладаються у письмовій формі з нотаріальним посвідченням. Дружина Крамаренко подала позов про визнання договору дарування недійсним.

На які питання теми розраховане це завдання?

Проаналізуйте доводи сторін і вкажіть, яке рішення має прийняти суд? Чи зміниться рішення, якщо предметом договору дарування будуть електронні гроші в сумі одна тисяча гривень?

Чи зміниться рішення, якщо предметом договору дарування буде криптовалюта в еквіваленті п'ять тисяч гривень?

7. У червні 2014 р. Яневський (орендодавець) уклав з Лобовим договір оренди окремо розташованої споруди загальною площею 100 кв. м. на 5 років. У договорі сторони передбачили, що, оскільки економіка країни знаходиться у стані глибокої рецесії, то розмір орендної плати на перший рік буде мінімальним і складатиме 1 000 грн щомісячно, а кожного наступного року буде визначений окремими домовленостями. Однак зі впливом року жодних пропозицій щодо розміру орендної плати сторони одна одній не надіслали, і Лобов продовжував протягом ще трьох років сплачувати орендну плату у розмірі 1 000 грн, перераховуючи її на банківську картку Яневського. У червні 2018 р. Яневський запропонував Лобову звільнити орендовану споруду, зазначивши, що з червня 2015 р. розмір орендної плати не був узгоджений, отже, договір оренди припинив дію. Лобов проти вимог орендодавця заперечував і вказував, що за недосягненням згоди щодо нової ціни оренди у червні 2015 р. вона залишилася у розмірі 1 000 грн. Адвокат, до якого звернувся Лобов, зазначив, що з червня 2015 р. і до кінця дії договору ціна оренди буде визначатися як середня на ринку, що вже у червні 2015 складала значно більше 1 000 грн. Адвокат, до якого звернувся Яневський, стверджував, що з червня 2015 р. договір є недійсним через недосягнення згоди сторін щодо істотної умови договору.

На які питання розраховане це завдання?

Оцініть всі доводи сторін.

*Як вирішити спір?
Яким буде рішення, якщо договір не був нотаріально посвідчений?
Яким буде рішення, якщо право користування спорудою не було зареєстровано за Лобовим?*

8. Федорчук (наймодавець) і Новіков (наймач) уклали договір найму житла, предметом якого був житловий будинок. Із часом Новіков за згодою Федорчука переобладнав і реконструював житловий будинок і частину його став використовувати як офіс приватного нотаріуса.

На які питання теми розраховане це завдання?

Чи правомірні дії Новікова?

Який існує порядок переведення житлових будинків у нежитлові?

9. Два теслярі домовилися з Микитенком про будівництво в нього на дачі дерев'яного гаражу до 1 липня. Ціна робіт була визначена у письмовому документі, які сторони назвали «трудовою угодою». Обов'язок забезпечити будівництво матеріалами покладался на замовника. Усі роботи 28 червня були майже виконані і теслярі запропонували Микитенку з'явитися 30 червня для прийняття результату робіт, оскільки їм залишалось лише 29 червня навісити металеві ворота.

У ніч із 28 на 29 червня гараж повністю згорів. Микитенко з'явився 2 липня для прийняття результату і побачив лише фундамент та невідновлені ворота. Вважаючи, що між ним і теслярами був укладений договір підряду, Микитенко відмовився оплачувати роботу і вимагав безкоштовного будівництва нового гаражу з матеріалів підрядника. Теслярі вважали, що оскільки роботи були виконані повністю (крім встановлення воріт), то вони мають право на винагороду, сума якої була обумовлена в договорі.

Проаналізуйте доводи сторін.

Який договір був укладений між сторонами?

Чи зміниться рішення, якщо пожежа станеться в ніч з 1 на 2 липня?

10. Мартинюк уклав із компанією «Житлобуд» договір інвестування в будівництво житлового будинку. В умовах договору передбачалися обов'язки Мартинюка по оплаті внесків у будівництво і строк передачі готового об'єкта – 30 грудня 2012 р. На початок листопада 2012 р. Мартинюк зрозумів, що будинок вчасно не буде збудований, тому припинив зі свого боку фінансування й звернувся до будівельної компанії з вимогами розірвати договір, повернути інвестовані ним у будівництво кошти, сплатити неустойку, передбачену договором, і кошти відповідно до ст. 625 ЦК. Будівельна компанія в добровільному порядку відмовилася від виплат, Мартинюк звернувся з позовом до суду.

Яке рішення має винести суд?

Чи зміниться рішення, якщо Мартинюк до 30 грудня 2012 р.

сплатить всю суму внесків?

Список нормативно-правових актів і літератури

Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–41, 42. Ст. 492. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.

Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII // Офіц. Веб-сайт Верхов. Ради. України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.

Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань : Закон України від 22.11.1996 р. № 543/96-ВР / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції : Закон України від 19.05.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3390-17>.

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. Зі змін. в ред. від 04.06.2017 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1952-15/page>.

Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва: Закон України від 25.12.2008 р. № 800-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-17>.

Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.

Про затвердження Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 р. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>.

Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 461. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/461-2011-p>.

Про практику вирішення спорів, пов'язаних із виконанням договорів підряду (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України) : інформ. лист Вищ. госп. суду України від 18.02.2013 р. № 01-06/374/2013. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_374600-13.

Про технічні регламенти та оцінку відповідності : Закон України від 15.01.2015 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19>.

Порядок провадження торговельної діяльності та правила

торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 р. № 833. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-%D0%BF>.

Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : затв. наказом Міністерства юстиції України 22.02.2012 р. № 296/5 / Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. Законодавство України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>.

Зведений дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду за 2018 р. URL : https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Daijest_rich_2018.pdf.

Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду : рішення, внесені до ЄДРСР за період з 02.01.2019 р. по 01.02.2019 р. // Офіц. Веб-сайт Верхов. Суду. Діяльність. Судова практика і статистика. URL : https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/daidjest_6.pdf.

Цивільне право : підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, А. Г. Бірюкова та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків : Право, 2014. Т. 2, гл. 31 (автор – В. І. Крат).

Цивільне право України. Частина друга : посіб. для підгот. до іспитів /В.І. Борисова, К.Ю. Іванова, Б.П. Карнаух, Ю.С. Ходико ; за заг. ред. В.І. Борисової. Харків : Право, 2019. С. 18–27.

Цивільний кодекс України: наук.-практ. коментар / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Т. 7 : Загальні положення про зобов'язання та договір: пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, М-ва юстиції, науковців, фахівців / О. О. Банасько [та ін.]. Харків : Страйд : ФО-П Лисяк Л. С., 2012. 736 с.

Цивільний кодекс України: наук.-практ. коментар: пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій України, науковців, фахівців). Т. 9, ч. I / під ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : Смугаста типографія, 2017. 592 с.

Азімов Ч. Н. Забезпечення виконання зобов'язань : навч. посібник. Харків : НЮАУ, 1995. 49 с.

Боднар Т. В. Виконання договірних зобов'язань в цивільному праві : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 272 с.

Борисова В. І. Договір купівлі-продажу. *Договір як універсальна правова конструкція*: монографія /А. П. Гетьман, В. І. Борисова, О. П. Євсєєв та ін.; за ред. А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. Харків: Право, 2012. Розд. 2, гл. 1. С. 26–56.

Брагинский М. И., Витрянский В. В. Договорное право. Книга вторая. Отдельные виды договоров. Москва : Статут, 2000. 798 с.

Галянтич М. К., Коваленко Г. І. Житлове право України : навч. посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2002. 480 с.

Ганчева А. М. Договір побутового підряду в цивільному праві

України : монографія. Київ : Алерта, 2014. 155 с.

Гонгало Б. М. Учение об обеспечении обязательств. Москва : Статут, 2002. 222 с.

Гриняк А. Б. Особливості правового регулювання відносин за договорами підяду : монографія. Київ : НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2011. 299 с.

Договір як універсальна правова конструкція: монографія / А. П. Гетьман, В. І. Борисова, О. П. Євсєєв та ін.; за ред. А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. Харків: Право, 2012. 432 с.

Доценко-Белоус Н. А. Правовая энциклопедия инвестирования строительства : практ. пособник. Київ : Юрид. практика, 2006. 544 с.

Житлове право України : навч. посіб. / за ред. Є. О. Харитоновна. Київ : Істина, 2008. 160 с.

Ісаєв А. М. Договір дарування за Цивільним кодексом України : монографія. Харків : Дьяконенко, 2010. 224 с.

Карнаух Б. П. Вина як умова цивільно-правової відповідальності : монографія. Харків : Право, 2014. 224 с.

Кузнецова Н. С. Правовое регулирование подрядных договорных отношений в строительстве: (гражданско-правовой аспект) : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03. Київ, 1993. 359 с.

Майданик Р. А. Договір ренти. *Договірне право України. Особлива частина* : навч. посібник / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова та ін. ; за ред. О. В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2009. С. 166–182.

Недійсність правочинів: коментар судової практики / В. І. Крат [та ін.] ; ред. І. В. Спасибо-Фатєєва. Харків : Право, 2018. 264 с.

Новицкий И. Б., Лунц Л. А. Общее учение об обязательстве. Москва: Гос. изд-во юрид. лит., 1950. 416 с. (Курс советского гражданского права / Всесоюз. ин-т юрид. наук М-ва юстиции СССР).

Олюха В. Г. Договір підяду : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Кривий Ріг : Вид. дім, 2010. 182 с.

Пучковська І. Й. Теоретичні проблеми забезпечення зобов'язань : монографія. Харків : Право, 2017. 472 с.

Сліпченко С. О., Мічурін Е. О., Соболев О. В. Житлове право України : наук.-практ. посібник. Харьков : Еспада, 2003. 344 с.

Тімуш І. С. Цивільно-правове регулювання ризикових (алеаторних) договорів : дис. канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2004. 196 с.

Теоретичні та практичні аспекти розгляду судами спорів, що виникають із договорів підяду : монографія / В. В. Луць, І. Е. Берестова, В. І. Бобрик, та ін. ; НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України. Київ, 2010. 319 с.

Харьковская цивилистическая школа: о договоре : монография / И.

Теми 6 семестру:

Зобов'язання, що пов'язані з наданням послуг. Зобов'язання щодо розпоряджання правами інтелектуальної власності. Зобов'язання, що виникають із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання.

Питання для самостійного вивчення

1. Поняття «послуга» і її правова природа. Відмінність цивільно-правових відносин із надання послуг від трудових відносин.
2. Договір про надання послуг: поняття та види.
3. Загальна характеристика та види договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності.
4. Поняття й юридична характеристика договору про спільну діяльність. Види договору про спільну діяльність.
5. Недоговірні зобов'язання: поняття та види.
6. Поняття «зобов'язання з відшкодування шкоди (деліктних зобов'язань)», їх призначення, система, підстави й умови виникнення.

Завдання

1. Петренко вирішив відвідати місто своєї мрії – Ріо-де-Жанейро і з цією метою придбав два авіаційних квитки: один у ПАТ «Перші авіалінії» за маршрутом Київ–Мадрид (час прильоту до Мадриду 14-00), інший – у ПАТ «Другі авіалінії» за маршрутом Мадрид–Ріо-де-Жанейро (час вильоту з Мадриду 18-00). Прибувши до аеропорту «Бориспіль», Петренко дізнався, що рейс Київ–Мадрид відкладається через несправність літака. У зв'язку з цим Петренко прибув до Мадриду лише о 23-00 і, відповідно, запізнився на другий рейс. ПАТ «Другі авіалінії» відмовилися надавати Петренку місця на наступний рейс до Ріо-де-Жанейро, пояснивши це відсутністю своєї вини й браком вільних місць. Крім того, у зв'язку з неявкою Петренка на реєстрацію на другий рейс ПАТ «Другі авіалінії» анулювало йому зворотній квиток. Петренко зрозумів, що в нього не вистачить коштів на покупку нового квитка до Ріо-де-Жанейро і на повернення до України, і тому після перебування в аеропорту Мадриду більше доби він за власні кошти придбав квиток до Києва і повернувся додому.

Згодом Петренко звернувся до суду з позовом до ПАТ «Перші авіалінії», в якому вимагав: сплати компенсації за відмову у перевезенні; повернення вартості невикористаної частини квитка; відшкодування вартості придбаних власним коштом квитків; відшкодування шкоди,

заподіяної внаслідок затримки в перевезенні; відшкодування витрат на проживання в готелі Мадриду; відшкодування витрат на засоби першої необхідності; відшкодування моральної шкоди.

Яке рішення має ухвалити суд?

Оцініть перспективу задоволення кожної позовної вимоги окремо.

2. Пасажир Тимченко під час подорожі в потязі Київ–Чернівці поклав свою валізу на полку для багажу в купе. Протягом подорожі у нього не виникло необхідності брати свої речі, а по прибутті до місця призначення ним було виявлено пошкодження валізи й речей масляною рідиною. Як з'ясувалося при огляді верхньої полиці, рідина протікала через щілини з даху вагона.

Тимченко негайно звернувся до провідника і начальника поїзду для фіксації факту заподіяння шкоди, а згодом подав позов до ПАТ «Укрзалізниця» про відшкодування шкоди, заподіяної йому внаслідок неналежного виконання зобов'язань за договором зберігання, передбаченого ст. 974 ЦК України. У відзиві на позов відповідач наголошував, що жодного договору зберігання з позивачем не укладав й також не має жодного законодавчо закріпленого обов'язку зберігати ці речі.

Проаналізуйте спірну ситуацію й наведіть аргументацію обох сторін спору.

3. За договором доручення, укладеним між Баріновим й адвокатською фірмою, адвокат представляв інтереси Барінова в суді по справі щодо відшкодування шкоди, завданої при виконанні трудових обов'язків. Рішення суду першої інстанції, яким Барінову було відмовлено в задоволенні позовних вимог, переглядалося в апеляційному порядку і не було скасовано.

Вважаючи, що адвокат непрофесійно захищав інтереси Барінова, останній пред'явив до нього вимогу про повернення гонорару за надання юридичної допомоги й компенсацію моральної шкоди.

Вирішіть спір.

Чи є оплатним договір доручення в даній ситуації?

Яка форма договору доручення?

4. ТОВ «Коблево» у березні 2019 р. уклало договір комісії на реалізацію своєї продукції з ТОВ «Олімп». За договором ТОВ «Олімп» зобов'язувалося здійснювати продаж продукції ТОВ «Коблево», а саме продаж червоного й білого віна. Оскільки ТОВ «Олімп» мало ліцензію на оптовий продаж алкоголю строком дії до 31.05.2019 р. і за певних обставин не встигло її подовжити, ним був укладений договір субкомісії з ТОВ «Олімп-2000», якому було передано партію товару, що в результаті пожежі

повністю була втрачена. ТОВ «Коблево» звернулося з позовом до ТОВ «Олімп» про відшкодування вартості втраченої продукції. ТОВ «Олімп» заперечувало проти позову, мотивуючи це тим, що не має відповідати, адже прямої вказівки на заборону укласти договір субкомісії без згоди комітента в договорі не було, відтак слід вважати, що комітент погодив договір субкомісії та має звертатися з позовом про відшкодування вартості втраченого майна до ТОВ «Олімп-2000». Крім того, ТОВ «Олімп» вимагало від ТОВ «Коблево» сплати йому комісійну винагороди за проданий товар.

На які питання розраховане дане завдання?

Як слід вирішити справу?

Складіть схему взаємовідносин за договором субкомісії.

5. Ткачук уклав із підприємцем Швидким договір управління житловим будинком строком на 5 років, встановивши плату останньому в розмірі 30 % доходу від експлуатації будинку щомісячно.

Швидкий здав будинок в оренду під магазин. Згодом, отримавши кредит у банку під іпотеку будинку, він надбудував у ньому два поверхи на 4 квартири, які почав здавати за договором найму (оренди) житла туристам за певну плату, і цими грошима розраховувався з банком за отриманий кредит. Ткачук, не задоволений таким станом справ, звернувся з позовом до суду про розірвання договору і стягнення з управителя не отриманих доходів відповідно до умов договору.

На яке питання розраховане це завдання? Вирішіть справу.

6. Страхова компанія «Арсенал Страхування» 15.05.2020 р. звернулася до страхової компанії «Кредо» з вимогою про сплату їй в порядку регресу 24750 грн страхового відшкодування, що було 27.02.2020. р. виплачено нею Мельнику за договором страхування належного йому на праві власності автомобіля VOLVO від 18.04.2019 р. В обґрунтування своєї вимоги страхова компанія «Арсенал Страхування» вказала, що 25.12.2019 р. Мельник на своєму автомобілі VOLVO став учасником ДТП, що сталося з вини Шевчука, який застрахував свою цивільну відповідальність у страховій компанії «Кредо».

Страхова компанія «Кредо» відмовила у виплаті страхового відшкодування, вказавши, що відповідно до ст. 1191 Цивільного кодексу України, яка визначає право на регресну вимогу, особа, яка відшкодувала шкоду, завдану іншою особою, має право зворотної вимоги (регресу) до винної особи у розмірі виплаченого відшкодування, якщо інший розмір не встановлений законом.

Таким чином, безпосередньо відповідати перед страховою компанією «Арсенал Страхування» має Шевчук.

Не погодившись із відмовою у виплаті страхового відшкодування, страхова компанія «Арсенал Страхування» звернулася до

суду.

На яке питання розраховане завдання?

Як слід вирішити справу?

Яке рішення має прийняти суд?

Проаналізуйте доводи і заперечення кожної із сторін.

Які підстави застосування права регресу у страхових відносинах?

7. Між банком «Фінансові ініціативи» і Панковою був укладений кредитний договір, за умовами якого Панковій було надано кошти в сумі 100000 грн, які вона зобов'язувалася повернути з урахуванням нарахованих на них процентів через 2 роки після укладення договору.

Однак Панкова вчасно свій обов'язок не виконала, тому банк звернувся до суду з позовом про примусове стягнення суми кредиту (100000 грн), нарахованих процентів річних за ставкою 18 %, пені за ставкою 3 % за кожен день порушення зобов'язання тіштрафу в розмірі 15000 грн.

Панкова подала до суду зустрічний позов, у якому просила визнати укладений договір недійсним. Свої вимоги вона обґрунтовувала тим, що під час укладення цього договору було порушено вимогу про письмову форму (ст. 1055 ЦК України), оскільки, по-перше, для укладення договору нею було підписано заяву про приєднання до типового договору, умови якого містилися на сайті банку; по-друге, під час укладення договору ніхто не ознайомив її з повним текстом договору, а порадили зайти на сайт банку для ознайомлення з цими умовами; по-третє, наразі встановити, до якої саме редакції договору вона приєдналася, неможливо, бо редакції договору на сайті постійно змінюються банком в односторонньому порядку, але дату зміни встановити неможливо.

На яке питання розраховане завдання?

Як слід вирішити цю справу?

Який порядок укладання кредитного договору?

8. Петро Бобонич уклав ліцензійний договір із ТОВ «ЧАС» про використання запатентованого ним неінвазійного глюкометра – наручного годинника. Згідно з умовами договору ТОВ «ЧАС» мало б здійснювати його виробництво і продаж продавцям для роздрібної торгівлі, а Петро Бобонич кожного кварталу мав отримувати винагороду у розмірі 2 % від вартості кожного виробленого неінвазійного глюкометра. Оскільки протягом восьми місяців від дати підписання договору винагороду Петру Бобоничу так і не виплатили, він звернувся з вимогою щодо її виплати до директора ТОВ «ЧАС», який повідомив, що обладнання ТОВ «ЧАС» не було придатне для виробництва винайденого

Петром Бобоничем годинника – глюкометра, а тому вони уклали субліцензійний договір з ТОВ «Іновації», за яким передали право на виробництво і продаж винаходу відповідному товариству. У цьому ж договорі вони передбачили, що винагороду винахіднику буде сплачувати не ТОВ «ЧАС», а ТОВ «Іновації».

Проаналізуйте доводи та дії сторін у даній ситуації.

Чи правомірні дії ТОВ «ЧАС»?

У яких випадках і за яких умов може бути укладено субліцензійний договір?

Чи зміниться рішення завдання, якщо у ліцензійному договорі буде передбачена згода ліцензіара на використання об'єкта інтелектуальної власності вказівкою на конкретного субліцензіата – ТОВ «Іновації»?

Чи є факт невикористання ліцензіатом відповідного об'єкта (якщо договір є чинним) підставою для відмови від виплати винагороди?

9. Фермерське господарство «Колос» (далі – ФГ), що займалося вирощуванням ячменю, і ФОП Геращенко, який розводив корів і здійснював збут молочних виробів, вирішили укласти договір про «спільну роботу (діяльність)». Відповідно до зазначеного договору передбачалося об'єднати зусилля учасників по відгодовуванню корів і збуту молочних виробів. Обов'язки розподілялися таким чином: ФГ зобов'язувалося надавати ФОП Геращенко солому, а останній – продавати зі знижкою певну кількість молочних виробів для їдальні ФГ.

Під час укладання договору виникли сумніви щодо можливості використання в даному випадку норм, що стосуються договору про спільну діяльність.

На яке питання розраховане це завдання? Надайте консультацію сторонам.

10. У січні 2020 р. Буйнова звернулася до суду з позовом до ТОВ «Колесо Фортуни» з вимогою стягнути 350 000 грн премії за маркетинговою акцією, 100 000 грн у відшкодування моральної шкоди і 200 000 грн винагороди за ігровими білетами.

Свої вимоги обґрунтувала тим, що у 2018 р. від ТОВ «Колесо Фортуни» на її адресу надійшло повідомлення з пропозицією взяти участь в акції, згідно з якою необхідно у період з 10 по 20 серпня 2018 р. замовляти товари, а по закінченню акції визначався переможець, якому виплачувалася премія в розмірі 350 000 грн. Вона взяла участь в акції й виконала усі умови, після чого отримала лист, з якого вбачалося, що вона є переможцем, а її виграш становить 350 000 грн.

Крім того, починаючи з липня 2018 р. на її адресу надсилалися листи з ігровими білетами, за якими вона повинна була отримати одночасно з основною сумою премії за оголошеною маркетинговою акцією, ще й

винагороду за ігровими білетами на загальну суму 200 000 грн. Вона взяла участь в акції і неодноразово отримувала повідомлення про виграш призу, однак його вручення відкладалося, разом із тим пропонувалося замовити й оплатити ще товари, що вона і робила. Також за кожним ігровим білетом їй пропонувалася сума винагороду у разі, якщо вона замовить товар на суму, вказаному в ігровому білеті, що нею було виконано.

Яке рішення має прийняти суд?

Чи виникло зобов'язання між Буйною та ТОВ «Колесо Фортуни»?

11. Пан Іванюк з 1998 р. мешкає у приватному будинку в невеличкому селищі міського типу у трьох кілометрах від заводу «Оптіма». Завод виробляє промислові фарби, лаки й розчинники. Нещодавно лікарі діагностували в пана Іванюка рак легень. Іванюк вважає, що причиною його хвороби стало те, що завод забруднює ґрунтові води відходами виробництва, зокрема, свинцем та його сполуками. Як наслідок, на думку Іванюка, свинець потрапляє у воду в його колодязі і городину, що він вирощує. Завод не визнає своєї відповідальності, посилаючись на те, що онкологічне захворювання може бути викликано низкою інших причин. Так, Іванюк опалює свій будинок вугіллям, продукти згоряння якого канцерогенні. Більше того, Іванюк палить, а паління визнається однією із головних причин раку легень. Оскільки досягти порозуміння сторонам не вдалося, Іванюк пред'явив позов до Заводу, у якому вимагає відшкодувати йому 1 млн грн витрат на лікування і 10 млн грн моральної шкоди.

На яке питання розраховане завдання?

Спрогнозуйте, що стане головним каменем спотикання під час розгляду справи в суді?

Використовуючи положення не лише ЦК України, а й спеціального природоохоронного законодавства, визначте, чи підлягає позов Іванюка задоволенню? Врахуйте практику ЄСПЛ і зарубіжний досвід.

Список нормативно-правових актів і літератури

Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>.

Про заставу : Закон України від 02.10.1992 р. № 2654-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 47. Ст. 642. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text>.

Про іпотеку : Закон України від 05.06.2003 р. № 898-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 38. Ст. 13. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>.

Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 01.07.2004 р. № 1961-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>.

Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 86/96-ВР (в редакції Закону України від 04.10.2001 р. № 2745-III). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96%D0%B2%D1%80#Text>.

Про транспорт : Закон України від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80>.

Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності : постанова Пленуму Верховного Суду України від 17.10.2012 р. №12 / Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12>.

Про затвердження Авіаційних правил України «Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу» : наказ Державної авіаційної служби України від 26.11.2018 р. № 1239. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0141-19>.

Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів : наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 14.03.2006 р. № 186. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-06>.

Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.1996 р. № 959. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-96-%D0%BF#top>.

Про затвердження Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України : наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 27.12.2006 р. № 1196. *Офіційний вісник України*. 2007. № 26. С. 51. С. 1065. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0310-07#Text>.

Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 р. № 296/5. *Офіційний вісник України*. 2012. № 17. Ст. 66. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text>.

Про охорону прав на винаходи та корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-III в ред. Закону України від 05.12.2012 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.

Методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства : затв. Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України № 171 від 27.10.1997

р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0285-98>.

Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря : затв. Наказом Міністерства енергетики та захисту довкілля України № 277 від 28.04.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0414-20#Text>.

Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15.05.2018 р. у справі № 761/18854/14-ц. URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74506058>.

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 26.02.2020 р. у справі № 372/4399/15-ц. URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88137847>.

Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995 р. № 4 «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95/conv>.

Заїка Ю. О. Транспортне право України : навч. посібник. Київ : КНТ, 2014. 184 с.

Корнєєв Ю. Транспортне право України : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 168 с.

Цивільне право : підручник : [у 2 т.] / В. І. Борисова, Л. М. Баранова, А. Г. Бірюкова та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків : Право, 2014. Т. 2, гл. 45 (автор – І. В. Жилінкова).

Цивільне право України. Частина друга : посіб. для підгот. до іспитів / В. І. Борисова, К. Ю. Іванова, Б. П. Карнаух, Ю. С. Ходико ; за заг. ред. В. І. Борисової. Харків : Право, 2019. С. 133–135.

Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар: пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій України, науковців, фахівців. Т. 9, ч. III : Послуги. Перевезення. Транспортне експедирування. Зберігання / С. Є. Морозова, І. С. Лукасевич-Крутн та ін. ; за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2020. 456 с.

Абрамова Н. В. Договоры поручения, комиссии. Агентские договоры. Москва : ИКК Статус-Кво 97, 2004. 172 с.

Брагинский М. И. Договорное право. Кн. 3: Договоры о выполнении работ и оказании услуг / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. 2-е изд. Москва : Статут, 2011. 1055 с.

Брагинский М. И. Договор хранения. Москва : Статут, 1999. 157 с.

Бурлака І. В. Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої без вини : монографія. Харків : Право, 2016. 200 с.

Граве К. А., Лунц Л. А. Страхование. Москва : Госюриздат, 1960. 175 с.

Грамацький Е. М. Договір зберігання у цивільному праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2004. 20 с.

Грейдін О. І. Договір управління цінними паперами в Україні : монографія. Суми : ДІАЙП, 2013. 274 с.

Договірні відносини щодо результатів наукової та науково-технологічної діяльності : монографія / В. О. Батова, О. В. Пічкур, Л. І. Работягова, О. О. Тверезенко ; за заг. ред. О. Ф. Дорошенка ; НДІ ІВ НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2013. 222 с.

Дмитренко Л. Д. Сутність та ознаки представництва: сучасний стан нормативно- правового регулювання та проблемні аспекти : монографія. Львів : Світ, 2015. 439 с.

Договірні форми розпорядження майновими правами на об'єкти авторського права : монографія / за наук. ред. Н. М. Мироненко ; НДІ ІВ НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2014. 248 с.

Договірні відносини щодо результатів наукової та науково-технологічної діяльності : монографія / В. О. Батова, О. В. Пічкур, Л. І. Работягова, О. О. Тверезенко ; за заг. ред. О. Ф. Дорошенка ; НДІ ІВ НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2013. 222 с.

Договори по розпорядженню майновими правами на об'єкти патентного права. Т. 1 : монографія / Г. О. Андросчук, Ю. Л. Борко, В. А. Васильєва та ін. ; за наук. ред. Н. М. Мироненко. Київ : НДІ ІВ НАПрН України, ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2014. 279 с.

Жилінкова О. В. Договори в сфері реалізації авторських прав на музичний твір. Харків : Ксилон, 2008. 212 с.

Карнаух Б. П. Вина як умова цивільно-правової відповідальності : монографія. Харків : Право, 2014. 224 с.

Моссиалос Э., Томпсон С. Добровольное медицинское страхование в странах европейского союза / пер. с англ. Москва : Весь Мир, 2006. 223 с.

Орлюк О. П. Управління правами інтелектуальної власності: монографія. Київ : Інтерсервіс, 2014. 178 с.

Отраднава О. О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 328 с.

Паліюк В. П. Судовий захист клієнтів поточних та вкладних (депозитних) рахунків: теорія та практика. Київ : Юстініан, 2011. 528 с.

Посібник для суддів з інтелектуальної власності / І. М. Бенедисюк та ін. Київ : К.І.С., 2018. 424 с.

Попов В. А. Правовідносини у сфері перевезення вантажів у прямому та прямому змішаному сполученні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2017. 20 с.

Право інтелектуальної власності : акад. курс : підручник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького. 2-ге вид.,

перероб. та доп. Київ : Ін Юре, 2004. 672 с.

Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / за ред. Ю. М. Капіци. Київ : Вид. Дім «Слово», 2006. 1104 с.

Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / за ред. Ю. М. Капіци. Київ : Вид. Дім «Слово», 2006. 1104 с.

Право інтелектуальної власності в Інтернеті : [наук.-практ. посіб.] / С. А. Петренко, В. М. Троцька. – К. : НДІ ІВ НАПрН України, «НВП «Інтерсервіс», 2013. – 288 с.

Рабинович П. М. Право людини на компенсацію моральної шкоди (загальнотеоретичні аспекти) : монографія. Львів : Світ, 2006. 140 с.

Райхер В. К. Общественно-исторические типы страхования. Москва ; Л. : Изд-во АН СССР, 1947. 282 с.

Серебровский В. И. Избранные труды по наследственному и страховому праву. Москва : Статут, 1997. 567 с. (Серия «Классика российской цивилистики»).

Серебровский В.И. Очерки советского страхового права. Москва-Ленинград: Госиздат, 1926. 184 с.

Серебровский В. И. Страхование. Москва : Финиздат НКФ СССР, 1927. 144 с.

Сибіга О. М. Договір комісії за Цивільним кодексом України : монографія. Харків: Право, 2010. 184 с.

Степанов Д. И. Услуги как объект гражданских прав. Москва : Статут, 2005. 349 с.

Таран О. Г. Багатосторонні договори в цивільному праві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Івано-Франківськ, 2013. 233 с.

Телестакова А. А. Система договорів про надання послуг у цивільному праві України : дис. канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2008. 204 с.

Харитонов Є. О., Харитонова О. І., Старцев О. В. Цивільне право України : підручник. Київ : Істина, 2011. 808 с.

Харьковская цивилистическая школа: о договоре : монография / И. В. Спасибо-Фатеева, О. П. Печений, В. И. Крат и др. ; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков : Право, 2017. 576 с.

Харьковская цивилистическая школа: объекты гражданских прав : монография / И. В. Спасибо-Фатеева, В. И. Крат, О. П. Печений и др. ; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков : Право, 2015. 720 с.

Харьковская цивилистическая школа: защита субъективных гражданских прав и интересов. : монография / И. В. Спасибо-Фатеева, В. И. Крат, О. П. Печений и др. ; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков : Право, 672 с.

Юровська Г. В. Договір простого товариства у цивільному праві

СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ¹

Абонемент – документ, на підставі якого його володільцю надається певне право користуватися визначеними в ньому благами, у тому числі послугами на пільгових за ціною умовах.

Абонент – фізична або юридична особа, яка є стороною в договорі постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу і фактично є споживачем цих ресурсів.

Аваліст – особа-поручитель, яка видала вексельне поручительство (*аваль*) і несе відповідальність за оплату векселя перед будь-яким векселедержателем.

Аваль – у цивільному праві вексельна порука, зроблена третьою особою (поручителем, тобто авалістом, за винятком платника) шляхом особливого запису щодо платежу і на підставі якої особа-поручитель бере на себе обов'язок оплатити вексель у випадку його несплати будь-якою зобов'язаною за векселем особою (акцептантом, векселедателем, індосантом тощо) у встановлений строк.

Аванс – у цивільному праві здійснювана боржником кредиторів попередня частина оплати (зазвичай у грошовій формі) в рахунок майбутніх платежів за виконання робіт, надання послуг чи передання майна, яка є доказом існування договірних правовідносин, але, на відміну від завдатку, підлягає поверненню у тому самому розмірі платникові авансу у разі неотримання очікуваного ним виконання з боку одержувача авансу.

Аварійний комісар – у страховому законодавстві уповноважена страховиком особа, на яку покладається з'ясування причин настання страхового випадку й визначення розміру збитків, кваліфікаційні вимоги до яких встановлюються актами страхового законодавства України.

Аварійний сертифікат – документ, що складається страховиком або уповноваженою ним особою (аварійним комісаром) у формі, яка визначається страховиком, і є необхідною складовою підстав для здійснення страхової виплати.

Аварія – 1) у морському законодавстві, надзвичайна морська подія, виражена у збитках, понесених внаслідок зроблених навмисно і розумно надзвичайних витрат або пожертвувань із метою врятування судна, фрахту і вантажу, що перевозяться на судні, від загальної для них небезпеки (загальна аварія) з їх розподілом між судном, фрахтом, у тому числі платою за перевезення пасажирів та їх багажу, і вантажем

¹ Дивись додатково: Словник цивільного права /В.І. Борисова, С.Н. Приступа, В.С. Козадаєв. - Х.: Фактор, 2012. – 176 с.

пропорційно їх вартості, або аварія, виражена у збитках, які несе той, хто їх зазнав, або той, хто, на кого падає відповідальність за їх спричинення (окрема (незалежна) аварія); 2) у широкому розумінні значне пошкодження механізмів, машин, деталей тощо під час роботи, руху тощо.

Акредитив – банківське (або іншої кредитної установи) письмове доручення одному чи кільком банкам здійснювати за рахунок клієнта платежі, визначені в акредитиві фізичній чи юридичній особі у межах вказаної в акредитиві суми за рахунок спеціально заброньованих коштів.

Акцепт – 1) прийняття акцептантом пропозиції укласти договір (*оферти*), що надійшла від оферента; 2) відповідь особи, якій адресована *оферта*, із визначенням/наданням згоди щодо прийняття зробленої оферентом пропозиції укласти договір на умовах, визначених у оферті.

Акцепт платежу – у розрахункових відносинах розпорядження платника платежу про сплату грошових коштів (списання їх зі свого рахунку і перерахування на рахунок одержувача платежу), згода платника на здійснення платежу.

Альтернативне зобов'язання – вид зобов'язання з двома або більше предметами виконання (визначеними діями), з яких сторона зобов'язання може на власний розсуд обрати один, після чого альтернативне зобов'язання перетворюється на просте зобов'язання.

Асортимент – вказані у договорі (наприклад, купівлі-продажу) ознаки відчужуваного товару в певному співвідношенні за видами, моделями, розмірами, кольорами тощо, залежно від яких визначається перелік *видів товарів* (продукції), що підлягають передачі за договором (груповий асортимент), та склад товарів (продукції) *одного виду*, розрізняваних за окремими ознаками – торговельними марками, профілем, моделлю, фасоном, кольором, артикулом, упаковкою тощо (розгорнутий асортимент).

Бенефіціар - особа, яка є кредитором перед принципалом (боржником) у зобов'язанні, забезпеченому гарантією, і водночас кредитором перед гарантом у гарантійному зобов'язанні, або визначена акредитивом особа, на користь якої має бути здійснений платіж за акредитивом.

Виконання зобов'язання – це вчинення боржником на користь кредитора певної дії або утримання від дії, яка становить предмет виконання.

Гарантія – це вид забезпечення виконання зобов'язань, відповідно до якого банк-гарант приймає на себе грошове зобов'язання перед бенефіціаром (оформлене в письмовій формі або у формі повідомлення) сплатити кошти за принципала в разі невиконання останнім своїх зобов'язань у повному обсязі або їх частину в разі пред'явлення бенефіціаром вимоги й дотримання всіх вимог, передбачених умовами гарантії.

Застава – це вид забезпечення виконання зобов'язань, відповідно до

якого кредитор (заставодержатель) має право у разі невиконання боржником (заставаодавцем) зобов'язання, забезпеченого заставою, одержати задоволення за рахунок заставленого майна переважно перед іншими кредиторами цього боржника, якщо інше не встановлено законом (право застави).

Зобов'язальне право – це підгалузь цивільного права, нормами якої регулюється динаміка майнових відносин, тобто процес переходу майнових благ від одних суб'єктів до інших.

Зобов'язання на користь третьої особи – зобов'язання, в якому боржник повинен виконати свій обов'язок не на користь кредитора, а на користь встановленої (а інколи й не встановленої) у договорі особи, яка вправі вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Договір будівельного підряду – це договір, за яким підрядник зобов'язується збудувати і здати у встановлений строк об'єкт або виконати інші будівельні роботи відповідно до проєктно-кошторисної документації, а замовник зобов'язується надати підрядникові будівельний майданчик (фронт робіт), передати затверджену проєктно-кошторисну документацію, якщо цей обов'язок не покладається на підрядника, прийняти об'єкт або закінчені будівельні роботи та оплатити їх.

Договір банківського вкладу (депозиту) – це договір, за яким одна сторона (банк), що прийняла від другої сторони (вкладника) або для неї грошову суму, що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму й проценти за неї або дохід в іншій формі на умовах і в порядку, встановлених договором.

Договір банківського рахунку – це договір, за яким банк зобов'язується прийняти і зарахувати на рахунок, відкритий клієнтові (володільцеві рахунка) грошові кошти, що йому надходять, виконувати розпорядження клієнта про перерахування і видачу відповідних сум із рахунка й проведення інших операцій за рахунком.

Договір будівельного підряду – це договір, за яким підрядник зобов'язується збудувати і здати у встановлений строк об'єкт або виконати інші будівельні роботи відповідно до проєктно-кошторисної документації, а замовник зобов'язується надати підрядникові будівельний майданчик (фронт робіт), передати затверджену проєктно-кошторисну документацію, якщо цей обов'язок не покладається на підрядника, прийняти об'єкт або закінчені будівельні роботи та оплатити їх.

Договір дарування – це договір, згідно з яким одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність.

Договір довічного утримання (догляду) – це договір, за яким одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме майно чи рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та (або) доглядом довічно.

Договір доручення – це договір, за яким одна сторона (повірений) зобов'язується вчинити від імені й за рахунок другої сторони (довірителя) певні юридичні дії.

Договір зберігання – це договір, за яким одна сторона (зберігач) зобов'язується зберігати річ, яка передана їй другою стороною (поклаждавцем), і повернути її відповідно до умов договору у схоронності.

Договір комерційної концесії – це договір, за яким одна сторона (правоволоділець) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав з метою виготовлення та (або) продажу певного виду товару та (або) надання послуг.

Договір комісії – це договір, за яким одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням другої сторони (комітента) за плату вчинити один або кілька правочинів від свого імені, але за рахунок комітента.

Договір контракції – договір, за яким виробник сільськогосподарської продукції зобов'язується виробити визначену договором сільськогосподарську продукцію і передати її у власність заготівельникові (контрактанту) або встановленому ним одержувачеві, а заготівельник зобов'язується прийняти цю продукцію й оплатити її за встановленими цінами відповідно до умов договору.

Договір купівлі-продажу – це договір, за яким одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а (покупець) приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму.

Договір лізингу – це договір, за яким одна сторона (лізингодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (лізингоодержувачеві) у користування майно, що належить лізингодавцю на праві власності і було набуто ним без попередньої домовленості із лізингоодержувачем (прямий лізинг), або майно, спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов (непрямий лізинг), на певний строк і за встановлену плату (лізингові платежі).

Договір міни (бартеру) – договір, за яким кожна із сторін зобов'язується передати другій стороні у власність один товар в обмін на інший товар.

Договір найму (оренди) – договір, в якому одна сторона (наймодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (наймачеві) майно у користування за плату на певний строк.

Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди - договір, в якому одна сторона (наймодавець) передає або зобов'язується передати іншій стороні (наймачеві) за плату в тимчасове володіння та користування

будівлю чи іншу капітальну споруду.

Договір найму (оренди) житла – це договір, за яким одна сторона – власник житла (наймодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (наймачеві) житло для проживання у ньому на певний строк за плату.

Договір оренди житла з викупом це договір, за яким одна сторона – підприємство-орендодавець передає другій стороні – фізичній особі (особі-орендарю) житло за плату на довготривалий (до 30 років) строк, після закінчення якого або достроково, за умови повної сплати орендних платежів, житло переходить у власність орендаря.

Договір найму (оренди) земельної ділянки – це договір, в якому наймодавець зобов'язується передати наймачеві земельну ділянку на встановлений договором строк у володіння та користування за плату.

Договір найму (оренди) транспортного засобу – це договір, за яким наймодавець передає або зобов'язується передати наймачеві транспортний засіб у користування за плату на певний строк.

Договір найму (оренди) підприємства – це договір, за яким власник підприємства – орендодавець зобов'язується передати орендареві підприємство як єдиний майновий комплекс, що використовується для здійснення підприємницької діяльності, у володіння і користування за призначенням, за плату і на певний строк.

Договір перевезення вантажу – це договір, в якому одна сторона перевізник зобов'язується доставити довіреній йому відправником вантаж у пункт призначення і видати його уповноваженій на одержання вантажу особі (одержувачу), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату.

Договір перевезення пасажирів та багажу - це договір, за яким одна сторона – перевізник, зобов'язується перевезти другу сторону (пасажирів) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його перевезення

Договір підряду – це договір, в якому одна сторона (підрядник) зобов'язується на свій ризик виконати певну роботу за завданням другої сторони (замовника), а замовник зобов'язується прийняти і оплатити виконану роботу.

Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт - це договір, за яким підрядник зобов'язується розробити за завданням замовника проектну або іншу технічну документацію та (або) виконати пошукові роботи, а замовник зобов'язується прийняти та оплатити їх.

Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт – це договір, за яким

підрядник (виконавець) зобов'язується провести за завданням замовника наукові дослідження, розробити зразок нового виробу та конструкторську документацію на нього, нову технологію тощо, а замовник зобов'язується прийняти виконану роботу та оплатити її.

Договір побутового підряду – це договір, за яким підрядник, що здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується виконати за завданням фізичної особи (замовника) певну роботу, призначену для задоволення побутових та інших особистих потреб, а замовник зобов'язується прийняти та оплатити виконану роботу

Договір позики – це договір, за яким одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів або таку ж кількість речей, того ж роду та такої ж якості.

Договір позички – це договір, за яким одна сторона (позичкодавець) безоплатно передає або зобов'язується передати другій стороні (користувачеві) річ для користування протягом встановленого стр..

Договір поставки – це договір, в якому одна сторона продавець (постачальник), який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар у власність покупця для використання його у підприємницькій діяльності або у інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму.

Договір простого товариства – це договір, за яким сторони (учасники) такого договору беруть зобов'язання об'єднати свої вклади та спільно діяти з метою одержання прибутку або досягнення іншої мети

Договір про передання виключних майнових прав – це договір, за яким одна сторона (особа, що має виключні майнові права) передає другій стороні частково або у повному складі ці права відповідно до закону та на визначених договором умовах.

Договір про передачу «ноу-хау» - це договір, за яким одна сторона – праволоділець – зобов'язується надати іншій стороні – набувачу – право на використання «ноу-хау» в установлених договором межах, передати для цього відповідні інформацію, досвід і знання, а набувач – прийняти «ноу-хау», зберігати його конфіденційність упродовж усього строку дії договору і вносити володільцеві права на нього платежі, обумовлені цим договором, якщо інше ним не передбачено.

Договір про спільну діяльність – це договір, в якому сторони (учасники) зобов'язуються спільно діяти без створення юридичної особи

для досягнення певної мети, що не суперечить законові. При цьому спільна діяльність може здійснюватися як на основі об'єднання вкладів (просте товариство), так і без їх об'єднання.

Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності – це договір, за яким одна сторона (творець - письменник, художник) зобов'язується створити об'єкт права інтелектуальної власності відповідно до вимог другої сторони (замовника) та в установленій строк.

Договір про управління цінними паперами (іншими фінансовими інструментами та грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти) – це договір, за яким одна сторона (установник управління) передає другій стороні (управителеві) на певний строк об'єкт (об'єкти) управління в інтересах установника управління або визначених ним третіх осіб за винагороду.

Договір рахунку умовного зберігання (ескроу) – це договір, за яким банк зобов'язується приймати та зараховувати на рахунок умовного зберігання (ескроу), відкритий клієнту (володільцю рахунка), грошові кошти, отримані від володільця рахунка та/або від третіх осіб, та перераховувати такі кошти особі (особам), вказаній володільцем рахунку (бенефіціару або бенефіціарам), або повернути такі кошти володільцю рахунку з настанням підстав, передбачених договором.

Договір ренти – це договір, в якому одна сторона (одержувач ренти) передає другій стороні (платникові ренти) у власність майно, а платник ренти взамін цього зобов'язується періодично виплачувати одержувачеві ренту у формі певної грошової суми або в іншій формі.

Договір страхування – договір, за яким одна сторона (страховик) зобов'язується у разі настання певної події (страхового випадку) здійснити страхову виплату другій стороні (страхувальникові) або іншій особі, зазначеній у договорі, грошову суму (страхову виплату), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі та виконувати інші умови договору.

Договір транспортного експедирування – договір, за яким одна сторона (експедитор) зобов'язується за плату і за рахунок другої сторони (клієнта) виконати або організувати виконання визначених договором послуг, пов'язаних з перевезенням вантажу.

Договір управління майном – це договір, за яким одна сторона (установник управління) передає другій стороні (управителеві) на певний строк майно в управління, а друга сторона зобов'язується за плату здійснювати від свого імені управління цим майном в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача).

Договір факторингу – договір, за яким одна сторона (фактор) передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони (клієнта) за плату, а клієнт поступається або

зобов'язується поступитися факторові своїм правом грошової вимоги до третьої особи (боржника).

Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності – це група договорів у сфері інтелектуальної власності, спрямованих на набуття, зміну або припинення майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Завдаток – це грошова сума або рухоме майно, що видається кредиторві боржником у рахунок належних з нього за договором платежів, на підтвердження зобов'язання і на забезпечення його виконання.

Заклад – застава рухомого майна, що передається у володіння заставодержателя або за його наказом – у володіння третьої особи.

Застава – це вид забезпечення виконання зобов'язання, в силу якого кредитор (заставодержатель) має право у разі невиконання боржником (заставодавцем) зобов'язання, забезпеченого заставою, одержати задоволення за рахунок заставленого майна переважно перед іншими кредиторами цього боржника, якщо інше не встановлено законом (право застави).

Зобов'язальне право – це підгалузь цивільного права, норми якої регулюють відносини майнового обороту, а саме відносини, що виникають при переході матеріальних та інших благ, які мають економічну форму товару, від однієї особи до іншої.

Зобов'язання – правовідношення, у якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Зобов'язання з відшкодування шкоди – це такі цивільно-правові зобов'язання, в яких потерпіла особа (кредитор) має право вимагати від боржника (заподіювача шкоди) повного відшкодування протиправно заподіяної шкоди шляхом надання відповідного майна в натурі або відшкодування збитків.

Зобов'язання на користь третьої особи – це зобов'язання, в якому боржник повинен виконати свій обов'язок не на користь кредитора, а на користь встановленої (а інколи й не встановленої) у договорі особи, яка вправі вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Іпотека – це вид забезпечення виконання зобов'язання нерухомим майном, що залишається у володінні і користуванні іпотекодавця, згідно з яким іпотекодержатель має право в разі невиконання боржником забезпеченого іпотекою зобов'язання одержати задоволення своїх вимог за рахунок предмета іпотеки переважно перед іншими кредиторами цього боржника у порядку, встановленому законом.

Кредитний договір – це договір, в якому банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові

кошти (кредит) позичальникові у розмірах та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти.

Ліцензійний договір – це договір, за яким одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, визначених за взаємною згодою сторін з урахуванням вимог ЦК України та іншого закону.

Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності – це письмове повноваження, яке видається ліцензіаром, що має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності, іншій особі – ліцензіату, право на використання цього об'єкта в певній обмеженій сфері.

Недоговірні зобов'язання - це зобов'язання, які виникають з юридичних фактів, інших ніж домовленість сторін, зокрема на підставі юридичних фактів і юридичних складів, прямо передбачених законом, взаємні права та обов'язки сторін, визначаються нормами закону, які мають переважно імперативний характер.

Неустойка – це грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторі у разі порушення боржником зобов'язання.

Пеня – це неустойка, що обчислюється у відсотках від суми несвоєчасно виконаного грошового зобов'язання за кожен день прострочення виконання.

Порука – це вид забезпечення зобов'язання, суть якого полягає в тому, що поручитель зобов'язується перед кредитором іншої особи відповідати за виконання нею свого зобов'язання в повному обсязі або в частині.

Порушення зобов'язань – є його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання (неналежне виконання).

Послуга – це певне нематеріальне благо, яке надається однією особою (виконавцем) і споживається іншою особою (замовником) у процесі вчинення виконавцем певних дій або здійснення певної діяльності.

Принцип належного виконання – це виконання зобов'язання належними сторонами, щодо належного предмету, у належний спосіб, у належний строк (термін).

Припинення зобов'язань – погашення прав та обов'язків сторін, що складають його зміст.

Притримання – це вид забезпечення виконання зобов'язання, суть якого полягає в тому, що кредитор, який правомірно володіє речю, що підлягає передачі боржникові або особі, вказаній боржником, у разі невиконання ним у строк зобов'язання щодо оплати цієї речі або відшкодування кредиторі пов'язаних з нею витрат та інших збитків має

право притримати її у себе до виконання боржником зобов'язання.

Факультативні зобов'язання – це зобов'язання, в яких боржник зобов'язаний вчинити чітко визначену дію, і лише в разі, якщо її вчинення стане неможливим, повинен здійснити інше (факультативне) виконання.

Суброгація – це виконання обов'язку боржника третьою особою.

Цесія (відступлення права вимоги) - це передання кредитором (цедентом) своїх прав іншій особі (цесіонарію) за правочином.

Цивільно-правовий договір – це домовленість двох або більше сторін, спрямованих на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Штраф – це неустойка, що обчислюється у відсотках від суми невиконаного або неналежно виконаного зобов'язання.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Опис навчальної дисципліни «Цивільне право України» (частина 2) для студентів заочної форми навчання

Курс – 3-й	Напря́м, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS: 6,5 Загальна кількість годин: 195	галузь знань – 08 «Право» спеціальність – 081 «Право» освітньо-професійна програма – «Право» перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Обов'язкова: Лекції: 12 год. Практичні заняття: 10 год. Самостійна робота: 173 год. I семестр: Лекції: 6 Практичні заняття: 4 II семестр: Лекції: 6 Практичні заняття: 6 Види контролю: залік, іспит

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ І УМІНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання рівня знань студентів заочної форми навчання з навчальної дисципліни «Цивільне право України» (частина 2) здійснюється на основі результатів:

- захисту курсової роботи (КР) і
- підсумкового контролю знань (ПКЗ).

Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Оцінювання підсумкових курсових робіт

Успішність виконання підсумкових курсових робіт оцінюється за шкалою **від 0 до 100 балів за навчальний рік.**

Шкала підсумкової оцінки з навчальної дисципліни, яка виставляється у залікову книжку

Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НУ
A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	4	80-89
C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю значних помилок		75-79
D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70-74
E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії		60-69
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1-34

ПРОГРАМНІ ЗАПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ» (частина 2)

1. Поняття, загальна характеристика та функції зобов'язального права.
2. Зобов'язання (поняття, структура, підстави виникнення)
Види зобов'язань.
3. Множинність осіб у зобов'язанні. Часткові, солідарні та субсидіарні зобов'язання.
4. Альтернативні та факультативні зобов'язання.
5. Регресні зобов'язання (поняття, підстави виникнення, виконання, припинення).
6. Зобов'язання за участю третьої особи.
7. Заміна кредитора та боржника в зобов'язанні: підстави та порядок.
8. Поняття і основні засади (принципи) виконання зобов'язання. Принцип належного виконання зобов'язання.
9. Способи виконання зобов'язання.
10. Місце і строки виконання зобов'язання.
11. Забезпечення виконання зобов'язання: поняття; загальні умови та види.
12. Неустойка: поняття, види, підстави виникнення та функції.
13. Поручка: права та обов'язки поручителя. Припинення поручки.
14. Гарантія: поняття, суб'єкти, права та обов'язки гаранта.
Припинення гарантії.
15. Завдаток: поняття, функції. Співвідношення завдатку з авансом.
16. Застава: поняття, види, підстави виникнення та припинення застави.
17. Довірча власність та іпотека як види забезпечення виконання зобов'язання.
18. Притримання: поняття та підстави виникнення.
19. Поняття і підстави припинення зобов'язання.
20. Порухення зобов'язання: поняття та правові наслідки.
21. Прострочення боржника і кредитора у зобов'язанні.
22. Цивільно-правова відповідальність за порушення зобов'язання; відповідальність за порушення грошового зобов'язання; підстави для звільнення від відповідальності.
23. Одностороння відмова від зобов'язання.
24. Поняття, загальна характеристика і значення цивільно-правового договору.
25. Класифікація цивільно-правових договорів: критерії, підстави,

види та значення класифікації договорів у цивільному праві.

26. Свобода договору. Межі реалізації принципу свободи договору.

27. Зміст договору. Класифікація умов договору.

28. Публічний договір, договір приєднання, попередній договір.

29. Договір на користь третьої особи.

30. Стадії укладення цивільно-правового договору. Вирішення переддоговірних спорів.

31. Зміна або розірвання договору: підстави, порядок, правові наслідки.

32. Поняття, предмет, форма, різновиди договору купівлі-продажу.

33. Права та обов'язки сторін за договором купівлі-продажу.

34. Правові наслідки передання товару неналежної якості за договором купівлі-продажу.

35. Договір роздрібною купівлі-продажу: поняття, предмет, сторони, їх права та обов'язки.

36. Права покупця у разі продажу йому товару неналежної якості за договором роздрібною купівлі-продажу.

37. Договір поставки: поняття та загальна характеристика.

38. Договір контрактації сільськогосподарської продукції: поняття та загальна характеристика.

39. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу: поняття, предмет, сторони.

40. Договір міни: поняття та загальна характеристика.

41. Договір дарування. Договір пожертви.

1. Договір ренти. Права та обов'язки сторін за договором ренти.

2. Договір довічного утримання (догляду): поняття, предмет, форма, сторони.

3. Поняття, зміст і різновиди договору найму (оренди) майна.

4. Договір прокату: поняття, предмет та зміст договору.

5. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди: поняття, форма.

6. Договір найму (оренди) транспортних засобів: поняття, предмет, види.

7. Договір лізингу: поняття, види, права та обов'язки сторін.

8. Договір найму (оренди) житла: поняття, предмет, види, права та обов'язки сторін. Договір найму (оренди) житла з викупом.

9. Договір позички: поняття та загальна характеристика.

10. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з виконанням робіт. Договір підряду: поняття, предмет та види.

11. Ризик підрядника, за договором підряду. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження матеріалу.

12. Договір побутового підряду: поняття та загальна характеристика.

13. Поняття, зміст і загальна характеристика договору будівельного підряду. Система генерального підряду.

14. Відповідальність сторін за договором будівельного підряду.

15. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт: поняття, загальна характеристика.

16. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт: поняття, загальна характеристика.

17. Зобов'язання із договорів про надання послуг: поняття, зміст, загальна характеристика та види.

18. Договір перевезення вантажу. Сторони в договорі перевезення вантажу. Правове положення вантажоодержувача.

19. Договір перевезення пасажирів та багажу: поняття та форма. Загальна характеристика.

20. Підстави і межі відповідальності перевізника. Претензії і позови в транспортних зобов'язаннях.

21. Договір транспортного експедирування: поняття, загальна характеристика.

22. Договір зберігання та його види.

23. Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) або пошкодження речі.

24. Зберігання на товарному складі. Складські документи: види та значення.

25. Спеціальні види зберігання: загальна характеристика. Договір охорони.

26. Страхування: поняття, форми та види зобов'язань зі страхування. Елементи страхового зобов'язання.

27. Учасники страхового зобов'язання.

28. Договір страхування: поняття, загальна характеристика.

29. Договір доручення: поняття, предмет та зміст договору.

30. Договір комісії: поняття, предмет та зміст договору.

31. Договір управління майном: поняття, предмет та зміст договору.

32. Договір позики: поняття, загальна характеристика, форма.

33. Кредитний договір: поняття та зміст договору.

34. Договір банківського вкладу (депозиту): поняття та загальна характеристика.

35. Договір банківського рахунку. Черговість списання грошових коштів з банківського рахунку.

36. Форми розрахунків. Види безготівкових розрахунків.

37. Договір факторингу: поняття, предмет, права та обов'язки сторін.

38. Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

39. Ліцензійний договір: поняття, умови, строк.

40. Договір комерційної концесії: поняття, предмет, обов'язки сторін.
41. Договір про спільну діяльність: поняття, види, форма.
42. Договір простого товариства. Учасники договору; їх права та обов'язки.
43. Недоговірні зобов'язання. Загальна характеристика.
44. Зобов'язання, що виникають із односторонніх правочинів: поняття, загальна характеристика, різновиди.
45. Зобов'язання із публічної обіцянки винагороди: поняття, загальна характеристика та види.
46. Зобов'язання, що виникають внаслідок вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
47. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.
48. Зобов'язання, що виникають внаслідок створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
49. Загальна характеристика зобов'язань по відшкодуванню шкоди.
50. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову та моральну шкоду.
51. Поняття моральної шкоди. Відшкодування моральної шкоди.
52. Урахування вини потерпілого і матеріального становища заподіювача шкоди в деліктних зобов'язаннях.
53. Відшкодування особою шкоди, завданої її працівником чи іншою особою.
54. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування або їхніми посадовими чи службовими особами.
96. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду
97. Відшкодування шкоди, завданої злочином.
98. Відшкодування шкоди, завданої особами, що не досягли повноліття.
99. Відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами.
100. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.
101. Права особи, що відшкодувала шкоду, заподіяну іншою особою.
102. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого.
103. Порядок та способи відшкодування шкоди. Зменшення (збільшення) розміру відшкодування шкоди.
104. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, робіт (послуг): підстави, суб'єкти, строки.
105. Загальна характеристика зобов'язань, що виникають у

зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави.

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

для практичних занять і
самостійної роботи студентів 3 курсу заочної форми навчання
з обов'язкової навчальної дисципліни

«Цивільне право України»

(частина 2)

(першого (бакалаврського) рівня вищої освіти)

галузі знань – 08 «Право»

спеціальності – 081 «Право»

освітньо-професійної програми – «Право»)

У к л а д а ч і :

БОРИСОВА Валентина Іванівна,
ПУЧКОВСЬКА Ірина Йосипівна,
БАЛЮК Віктор Миколайович,
БАРАНОВА Людмила Миколаївна,
БІЛЯЄВ Олександр Олександрович,
ДОЛГОПОЛОВА Любов Миколаївна,
ДОНЕЦЬ Антон Геннадійович,
ДУДЕНКО Тетяна Володимирівна,
ЗАМУРАВКІНА Римма Михайлівна,
ІВАНОВ Андрій Миколайович,
ІСАЄВ Арсен Миколайович,
КАЗАНЦЕВ Сергій Володимирович,
КАРНАУХ Богдан Петрович,
КАЦЮБА Карина Валеріївна,
КОРОБЦОВА Наталія Василівна,
КРИВОБОК Світлана Володимирівна,
МАЛІНОВСЬКА Ірина Миколаївна,
ПЕЧЕНИЙ Олег Петрович,
СОЛОВІЙОВ Олексій Миколайович,
СПАСИБО-ФАТЄЄВА Інна Валентинівна,
СУРЖЕНКО Ольга Анатоліївна,
ТАШ'ЯН Роман Іванович,
УРАЗОВА Ганна Олександрівна,
УС Марина Володимирівна,
ФЛАТОВА-БІЛОУС Наталія Юліївна,
ХОДИКО Юрій Євгенович,
ЯНИШЕН Віктор Петрович,
ЯРКІНА Наталія Євгенівна

Відповідальна за випуск В. І. Борисова